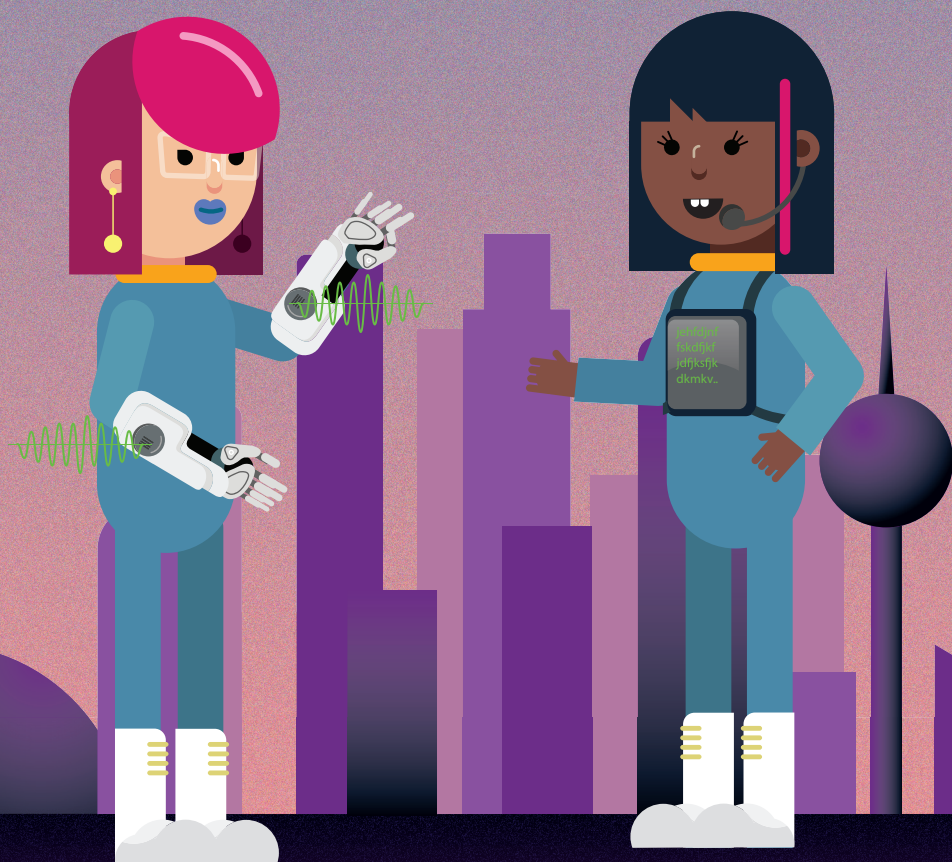

SPOZNAJMO GLUHE

taka
tukaj

www.takatuka.net

SPOZNAJMO
GLUHE

Spoznajmo gluhe

Avtorici:

Veronika Gaber Korbar

Mateja Gaber

Strokovni pregled:

Petra Rezar

Marjetka Kulovec

Maja Kuzma

Urednica:

Veronika Gaber Korbar

Oblikovanje in grafična priprava:

Rok Roudi

Izdajatelj in založnik:

Društvo ustvarjalcev Taka Tuka

Breg 18, 1000 Ljubljana

Naklada:

700 izvodov

Ljubljana, 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

376-056.263
81'221.24

GABER Korbar, Veronika

Spoznajmo gluhe / [avtorici Veronika Gaber Korbar, Mateja Gaber]. - Ljubljana :
Društvo ustvarjalcev Taka Tuka, 2018

ISBN 978-961-94186-2-8

1. Gl. stv. nasl. 2. Gaber, Mateja
298436352

Pričujoča publikacija je nastala v okviru projekta Let's talk... Podlago za besedilo v veliki meri predstavljajo intervjuji z gluhihimi osebami ter materiali z delovnih srečanj. Poleg tega smo upoštevali razmišljanja in mnenja strokovnjakov, ki se ukvarjajo z gluhihimi osebami, ter izkušnje slišćih in gluhih.

SODELUJOĆI

Accident Time (Anglija), Bordesley Green Girls' School and Sixth Form (Anglija), Chengdu Special Education School (Kitajska), Kabitaka School (Zambija), Kumut Chandruang Foundation - Moradokmai Home School & Theatre Community (Tajska), Nakhonpathom School for the Deaf (Tajska), St. Chareles School for the Deaf (Zambija) in Društvo ustvarjalcev Taka Tuka (Slovenija).

taka
tuka

Let's talk...

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Publikacija je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije odraža izključno stališća avtorjev. Nacionalna agencija in Evropska Komisija nista odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

Uvod

Kdo so gluhi? Kakšni so? Kako živijo? Ali so res tako zelo drugačni od slišočih? Kako z njimi vzpostaviti pristen odnos, ki jih bo brez predsodkov in enakopravno vključil v pogovor slišočih, in kako se odzvati na njihov način sporazumevanja? Taka in podobna vprašanja si morda zastavi vsak izmed nas. Prav tako si vprašanja, ki so vezana na gluhoto, zastavljajo gluhi. Kako živijo slišočci? Kako naj pristopim k slišočim in kako naj se vključim v njihov pogovor? Da bi čimbolj zbližali svet slišočih in svet gluhih, smo tako ene kot druge povabili, da povedo, kaj jih zanima, kaj želijo izvedeti drug o drugem, da bi bili bolje in predvsem pravilno razumljeni.

Knjižica, ki jo imate pred seboj, vam bo skušala predstaviti gluhe in vam razjasniti osnovne pojme, na katere naletimo, ko govorimo o gluhih. Morda vam bodo potem gluhi bliže in morda se bodo stereotipi, ki jih imate o njih, spremenili, razlike med gluhimi in slišočimi pa bodo v veliko večji meri premostljive.

Veronika Gaber Korbar
predsednica Društva Taka Tuka

Kazalo

Gluhota ali gluhost	10
Gluhonem? Nikakor ne!	10
Jezik – kultura – človek	11
Biti gluhi – biti drugačen	12
Gluhi med gluhi:	12
pogovor je pomemben	12
Znakovni jezik – (materni) jezik gluhih	15
Osebna kretnja	16
Ali vsi gluhi uporabljajo isti znakovni jezik?	17
Gluhi in svet slišočih	18
Slišočim in svet gluhih	19
Sporazumevanje z gluhi	20
Branje z ustnic	20
Pogovarjajmo se z gluhi, ne s tolmačem!	21
Pravila sporazumevanja z gluhi	22
Obrazna mimika	23
Vključevanje gluhih v pogovor slišočih	23
Vključevanje slišočih v pogovor gluhih	25
Prednosti gluhih	25
Gluhi ne pokažejo, da so gluhi. Zakaj?	26
Kako lahko slišočim pomagajo gluhi?	26
Začetki šolanja	27
Kako lahko učitelji gluhi pomagajo, da bodo pri učenju uspešni?	27
Posebnosti pri poučevanju gluhih	28
Najboljši učitelj za gluhega učenca	29
Samo z branjem si lahko uspešen	30
Naloga učitelja	32
Gluhi in izbira poklica	33
Gluhi in notranji glas	35
Gluhi in sanje	35
Skrb za prihodnost	35

Gluhota ali gluhost

V slovenskem jeziku naletimo na oba izraza. Slovar slovenskega knjižnega jezika zanju ponuja enako razlago, opiše ju kot *lastnost, stanje gluhega* in ju obravnava kot sinonima. Na spletnih straneh ni mogoče opaziti prevlade enega ali drugega izraza. Vendarle pa se zdi, da je izraz *gluhost* bolj prisoten v medicinskih krogih in v znanstvenih člankih, med gluhi pa je bolj razširjen izraz *gluhota*. V pričujoči knjižici uporabljamo izraz gluhota.

Gluhonem? Nikakor ne!

Gluhi so res gluhi, nikakor pa ne nemi. Raba pojma gluhonem je zastarela, a še vedno tako močno zasidrana med slišječimi, da se izraza še zlepa ne bo dalo izriniti iz uporabe. Besedo gluhonem uporabljajo nekateri mediji, javne institucije, predvsem pa osebe, ki ne poznajo gluhot ali pa so do nje brezбриžne. Kljub ozaveščanju javnosti, da se večina gluhih bolj ali manj uspešno nauči govora, ostaja beseda gluhonem v napačni rabi. Za gluhonemo lahko namreč označimo le tisto osebo, ki je gluha, ki sploh ne govori in ki se sporazumeva le v znakovnem jeziku. V praksi pa je to zelo redko. Ko torej komuniciramo z gluhi, jih ne označujemo z gluhonemimi, ker jih to prizadene. Prav tako ne uporabljajmo izrazov slušno prizadete ali slušno motene osebe – tega ne marajo. Najbolj sprejemljiv izraz je gluhi.

Jezik – kultura – človek

Jezik je v vseh kulturah glavno sredstvo sporazumevanja. Z njim poimenujemo stvari, ki so okoli nas. Te so ne samo v različnih kulturah, temveč tudi za vsakega posameznika drugačne, kot je drugačen tudi svet posamezne kulture in vsakega posameznika. Kolikor bolj obvladamo lasten jezik, toliko bolj smo suvereni v komunikaciji z drugimi, ki uporabljajo enak jezik. Stik z drugačnim jezikom oz. drugačnim načinom sporazumevanja pa pri marsikom povzroči občutek negotovosti; soočamo se s predsodki (na primer gluhi me ne morejo razumeti; jaz ne morem razumeti gluhih; gluhi ne morejo povedati vsega, kar bi radi; gluhega človeka ne morem vključiti v razgovor; gluhi so manj izobraženi; gluhi imajo manjše intelektualne sposobnosti) do drugače govorečih in s tem povezanimi stereotipi. Danes smo vedno bolj izpostavljeni drugačnim kulturam in drugačnim identitetam, kot je naša. Z vzajemnim spoštovanjem in razumevanjem ter s pozitivno naravnanoostjo bomo veliko lažje premagovali razlike med drugačnostmi. Še več: stik z drugačnostjo in preplet različnih kultur bosta obogatila tudi lastno kulturo. Dopustimo, da nas obogatita tudi kultura in jezik gluhih.

Biti gluhi – biti drugačen

Med gluhimi se je oblikovala kultura, ki je v marsičem različna od kulture slišočih. Ta kultura izhaja iz gluhote kot življenjske izkušnje, ki je ne smemo dojemati kot omejitev, temveč moramo izkoristiti prednosti, ki jih ponuja. Gluhota, ki je po eni strani lahko omejujoča, pa po drugi strani odpira mnoga druga vrata: gluhi so veliko boljši opazovalci kot slišoč. Medtem ko se slišoč pri komunikaciji bolj ali manj osredotočajo na to, kar slišijo, komunicirajo gluhi veliko bolj kompleksno. So bolj vizualni, hitro opazijo, ali je kaj narobe, ker poleg glasovnega vidika v človekovem izražanju v veliki meri upoštevajo še: čustva sogovorca, mimiko obraza, govorico telesa in izraz oči.

Gluhi med gluhimi: pogovor je pomemben

Če se gluhi srečajo na ulici, takoj navežejo stik. Vljudnostne ali nepotrebne fraze, besedna mašila v pogovoru so odveč, kajti komunikacija gluhih je takojšnja in neposredna. To še zdaleč ne pomeni, da se zaradi tega pogovarjajo manj. Ravno nasprotno: gluhi se zelo radi pogovarjajo, celo tako radi, da pogosto pozabijo na čas – ne zamerimo jim, če se zaradi tega ne držijo časovnih dogovorov. Komunikacija z drugimi je zanje pomembna, zato je ne prekinjajo z drugimi stvarmi: med komuniciranjem ne uporabljajo telefona, niso na družabnih omrežjih, vsa njihova pozornost je usmerjena v sogovornika. Da bi zagotovili kar najboljšo komunikacijo, gluhi odmaknejo vse, kar jih pri tem lahko ovira. Ko se na primer usedejo k mizi, umaknejo cvetje, steklenice, kozarce, vse, kar bi lahko oteževalo komunikacijo. Pomemben je človek, s katerim se družimo in z njim komuniciramo. Tako so gluhi razvili lastne strategije komunikacije, ki bi jih lahko prevzeli tudi slišoč: pomilovanje npr. nadomestijo z radovednostjo in uporabljajo nekatere strategije, ki jih ni moč najti v svetu slišočih – nikoli ne govorijo vsi naenkrat,

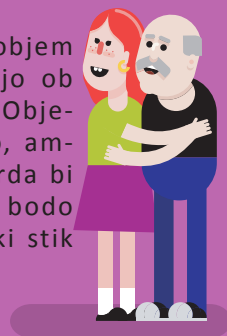
temveč posamezno; med govorjenjem ne prekinjajo drug drugega; gluhi znajo nekaj povedati enostavno, a kljub temu precizno; povedano vedno preverjajo (medtem ko slišači načeloma ne ponavljajo povedanega oz. ne sprašujejo, če nečesa niso razumeli); gluhi ostajajo osredotočeni na interakcijo med govorcema in ohranjajo stalni očesni stik.

Za gluhe je očesni stik izredno pomemben. Medtem ko slišači lahko brez težav komunicirajo, tudi če nimajo stalnega očesnega stika, je komunikacija z gluhimi drugačna. Kakršnokoli izogibanje očesnemu stiku lahko gluhi razumejo kot neolikano, še več – če pogledujemo stran, medtem ko nekdo v komunikaciji z nami uporablja znakovni jezik, jasno sporočamo svojo ignoranco.

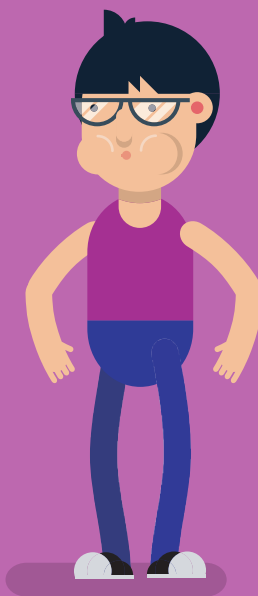

Gluhi zelo dobro zaznavajo čustva drugih in tudi sami jih iskreno izražajo. Zelo pomembno je, na kakšen odziv naletijo v družbi: če jih sogovornik sprejme, so odprti, neposredni, z manj čustvenimi zavorami kot slišači; če je odziv negativen in se ne počutijo sprejete, potem čustva velikokrat potlačijo, dokler v veliko večjih razsežnostih ne privrejo na dan. Temu se lahko izognemo, če jim prisluhnemo in jih sprejmemo v vsej njihovi različnosti.

Nepogrešljiv element v komunikaciji gluhih je objem – je del njihove kulture. Mnogi gluhi se objemajo ob snidenju in ob slovesu, tudi če se prvič srečajo. Objema ne smemo razumeti kot poseg v osebno sfero, ampak kot pristen izraz naklonjenosti in topline. Morda bi se objemanja lahko našli tudi sliščeji; gluhi vam bodo zagotovili, da je objem nekaj lepega in da človeški stik dobro dene.

Mnogi gluhi so neposredni in že ob prvem stiku lahko sprašujejo po zelo osebnih stvareh – to zanje ni nič neobičajnega, saj so navajeni, da se izražajo jasno in brez zavor. Nič nenavadno ni, če nam povedo, da smo se npr. zredili; dejstev ne olepšujejo, za to niti nimajo ustreznega orodja, kajti z uporabo znakovnega jezika ne morejo izraziti vseh podtonov, ki jih omogoča govorni jezik. Prav tako vam bodo mnogi od njih že ob prvem srečanju povedali skoraj vse o sebi, tudi zelo intimne stvari. V veliko večji meri kot sliščeji nam gluhi radi razlagajo o sebi, o svojih zgodbah in o svojem življenju.

Znakovni jezik – (materni) jezik gluhih

Znakovni jezik je materni jezik gluhih in njihov način/jezik sporazumevanja. Znakovni jezik je vizualni jezik in temelji na uporabi rok, mimiki obraza, oči, ustnic in gibanju/govorici telesa. Vsi ti elementi se povezujejo v smiselne stavke in besedila. Vsaka kretnja ima načeloma svoj pomen in se izvaja s točno določenim premikanjem prstov in rok. Zgodi pa se, da ima ena kretnja več pomenov ali da obstaja za en pojem oz. besedo več kretenj.

Sestavni del znakovnega jezika je enoročna abeceda, ki se uporablja za:

- poimenovanje stvari in pojmov, ki nimajo znaka/kretnje,
- črkovanje imen, mest in različnih izrazov,
- poimenovanje imen, predmetov, krajev.

Nekateri gluhi (zlasti starejše generacije) uporabljajo dvoročno abecedo.

Znakovni jezik ima svojo slovnico. Slovnica znakovnega jezika ni enaka slovnici govornega jezika. Slovnica pride do izraza s pomočjo gibanja telesa in obrazne mimike, zato je za izražanje mnogih besed pomembno, da govorca gledamo v obraz.

Slovenski znakovni jezik ni slovenski jezik, ki ga govorimo s pomočjo znakov ali kretenj, ampak je to znakovni jezik, ki ga uporabljajo predvsem gluhi v Sloveniji. Uporabljajo pa ga tudi tolmači, naglušni in slišечи.

Osebna kretnja

Skoraj vsaka gluha oseba ima kretnjo za svoje ime. Gluhi določijo osebno kretnjo vsaki osebi iz skupnosti, v kateri živijo, prav tako pa tudi osebam, s katerimi se družijo. Nekateri gluhi si sami določijo kretnjo za svoje ime. Osebno kretnjo uporabljajo zato, da jim ni potrebno vsakokrat znova črkovati celega imena. Osebna kretnja običajno odraža značajsko lastnost poimenovane osebe in po navadi si jo izmisli nekdo iz gluhe skupnosti. Nekateri dobijo svojo osebno kretnjo zelo hitro, nekateri šele po mesecih sodelovanja ali sobivanja z gluhi, nekateri pa nikoli, čeprav vse življenje živijo v gluhi skupnosti. Osebne kretnje pogosto ne dobijo osebe s kratkimi, enozložnimi imeni, kot so npr. Tom, Jan, Rok – ta imena se enostavno in hitro črkujejo, zato ni potrebe po osebni kretnji.

Zelo zanimivo je, kako v skupnosti gluhih dobiš osebno kretnjo. Dobiš jo lahko na osnovi:

- osebne značilnosti (debel, suh, visok, majhen, dolgonog, skodrani lasje, ...),
- hobija,
- dela, ki ga opravljaš, ali pozicije na delovnem mestu (šef, kuhar, ...).

Vsekakor pa se mora oseba, ki so ji gluhi dodelili osebno kretnjo, s tem strinjati. Osebna kretnja bi namreč lahko bila neprimerna ali celo žaljiva. Zato vedno vprašamo, ali se oseba z dodeljeno kretnjo strinja.

Nekateri dobijo kretnjo, ki vsebuje prvo črko imena ali črko imena v kombinaciji z gibanjem črke, ki ponazarja neko značajsko lastnost osebe.

Ko se predstavimo gluhi osebi, najprej z ročno abecedo črkujemo svoje ime, nato povemo, kako smo povezani z gluho skupnostjo, nato pa pokažemo še osebno kretnjo. Nič nenavadnega ni, če se osebna kretnja spremeni. Vsaka gluha skupnost nam lahko določi drugačno osebno kretnjo. Morda nas vidijo drugače in želijo izpostaviti nekaj drugega ali pa v njihovi skupnosti že obstaja oseba, ki ima enako osebno kretnjo.

Ali vsi gluhi uporabljajo isti znakovni jezik?

Ne, znakovnih jezikov je toliko, kolikor je govornjenih jezikov. Obstaja veliko različic znakovnega jezika in – podobno kot pri govornjenih jezikih – lahko obstaja več različic znotraj ene države. V Sloveniji imamo celo narečja v znakovnem jeziku. V Belgiji obstajata na primer francoski belgijski znakovni jezik in flamski znakovni jezik. Podobno je v Španiji, kjer obstajata španski in katalonski znakovni jezik. Tudi v državah, ki imajo samo en govornjen jezik, lahko obstaja več znakovnih jezikov, kot je to npr. v Veliki Britaniji in na Irskem. Do tega je prišlo zaradi zgodovinskega razvoja, ki je velikokrat drugačen kot pri govornjenih jezikih.

Govorjeni jeziki se glede na sorodnosti in podobnosti združujejo v jezikovne družine. Tudi pri znakovnih jezikih obstajajo jezikovne družine. Nekdo, ki na primer obvlada nemški znakovni jezik, bo lažje in hitreje razumel avstrijski ali slovenski znakovni jezik kot tisti, ki uporablja italijanski znakovni jezik. Posebnost predstavlja britanski znakovni jezik, ki je zelo drugačen od kateregakoli drugega evropskega znakovnega jezika in je v sorodu samo z avstralskim znakovnim jezikom. Zato da se gluhi lahko sporazumevajo na mednarodnem nivoju, obstajajo dogovorjene mednarodne kretnje. Uporabljajo jih na mednarodnih konferencah in srečanjih, kjer udeleženci ne uporabljajo iste različice znakovnega jezika. Mednarodni znaki nimajo natančno predpisane slovnice in besedišča ter temeljijo na kretnjah, ki imajo smisel v točno določenem kontekstu ali specifičnem govornem položaju. Besedišče je vezano na uporabnikov osnovni znakovni jezik, zato je za opis in razumevanje pojma potrebnih več znakov.

Jezik oz. nepoznavanje tujega jezika je pogosto lahko ovira za sporazumevanje. Med gluhi je to drugače, kajti znakovni jezik (čeprav se od dežele do dežele razlikuje) je bolj neposreden, ker uporablja več ali manj naravne kretnje. Gluhi se bo lažje sporazumel z nekom, ki je tujec, kot slišišči, saj je veliko bolj več v izražanju s kretnjami in v izražanju z vsem telesom. Če tudi sami uporabljamo naravne kretnje, pokažemo voljo do uspešnega komuniciranja. To pa je tudi naš cilj.

Gluihi in svet slišēēih

Izkušnje gluhih v svetu slišēēih so naēeloma dvoje: dobre ali slabe. Po izkušnjah sodeē so izkušnje dobre, ko razumemo svet drug drugega in ko razumemo kulturo obnašanja posamezne skupnosti. Izkušnje so slabe, ko smo do drugaēnosti brezbrizni ali pa je ne dopuščamo ali pa drugaēnost pomilujemo. Posledično gluhi delijo slišēēe na dve skupini: tiste, ki jih imajo za sebi enake in jih sprejemajo v vsej njihovi razliēnosti, in tiste, ki mislijo, da so gluhi manjvredni, manj sposobni in manj inteligentni. Da se izognemu slabim izkušnjam, je gluhim treba pokazati, kako lahko živijo v svetu slišēēih, zato je ozaveščanje nujno. Zavedati pa se moramo, da gluhi sveta slišēēih ne morejo dojeti samo na osnovi razlage, zadostnega števila informacij in branja besedila – vsebine morajo nujno biti podkrepnjene s praktiēnimi primeri. Ti gluhim znatno olajšajo razumevanje.

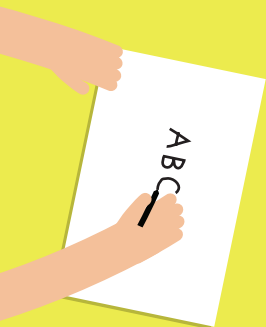
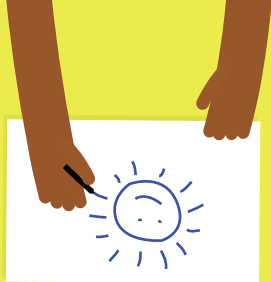
Marsikomu se bo prvi stik z gluho osebo zdel precej neobiēajen. Zakaj? Med slišēēimi je navada, da najprej z glasom pristopimo k drugi osebi in šele nato uporabimo kretnjo, dotik, stisk roke ipd., zlasti ēe se približujemo od zadaj. Gluhi nas ne morejo najprej ogovoriti – da bi dobili našo pozornost se nas najprej dotaknejo, nas potrepljajo po rami, kar lahko pri slišēēih zbudi nelagodje. Prav je, da tudi gluhi vedo, kakšna je navada navezovanja stikov pri slišēēih. Pristopimo poēasi, vzpostavimo oēesni stik in se šele nato, ēe sploh, dotaknemo drugega. Za slišēēe je sprejemljiv lažji dotik rame ali roke.

Slišiš in svet gluhih

Pri slišiš sta glavna vzroka za težave v komunikaciji z gluhih – nepoznavanje in nerazumevanje gluhot. Premalo poznamo kulturo gluhih, zato to pogosto pripelje do težav. Ne vemo, da gluhi v veliko večji meri uporabljajo obrazno mimiko kot slišiš, da so načeloma bolj glasni, mahajo z rokami, se trepljajo po ramah, objemajo, skratka – komunicirajo s celim telesom. Vsi našti elementi so nepogrešljiv del njihovega načina komuniciranja, zato jih kot take tudi dojemajmo. Marsikatera kretnja se bo slišišu zdela žaljiva, a če poznamo kulturo gluhih in jezikovni sistem znakovnega jezika, jo bomo razumeli drugače. Tako je na primer med gluhih povsem običajno, če na koga kažemo s prstom, medtem ko je med slišiši to neolikano. To ne pomeni, da slišiši takšne kretnje ne uporabljajo, a kultura obnašanja tega ne odobrava. Še vedno je tako, da slišiši gluhe vidijo različno: nekateri jih sprejemajo, drugi ne. Medtem ko so prvi zabavni, prijazni in imajo gluhe za popolnoma enakovredne osebe kot slišiš, ter jih razumejo v vsej njihovi pojavnosti (da so na primer hiperaktivni, naivni, močni, veseli in nekomplirani), pa drugi menijo, da so gluhi nepopolne, nekompletne, manj izobražene osebe, neme, nevljudne in osamljene. Taka napačna predstava o gluhih verjetno izhaja iz nepoznavanja kulture gluhih; na tako percepcijo v veliki meri vplivajo tudi mediji. Slišiši iz slednje skupine bi morali razumeti, da je takšno obnašanje gluhih pogojeno z drugačno vzgojo in socialnim okoljem.

Sporazumevanje z gluhihimi

Sliščeči velikokrat ne vedo, na kakšen način naj se sporazumevajo z gluhihimi, da bo komunikacija za obe strani najlažja. Ker se vsi gluhi ne sporazumevajo na enak način, je zlasti ob prvem stiku z gluho osebo najbolje, da vprašamo, na kakšen način se želi sporazumevati oz. pogovarjati z nami. Večina gluhih v Sloveniji uporablja slovenski znakovni jezik, nekateri znajo brati z ustnic in uporabljajo glas, nekateri pa uporabljajo tolmača. Spet drugi radi pišejo in rišejo. Mnogi gluhi uporabljajo različne kombinacije vsega naštetega. Ko komuniciramo z gluhihimi, se moramo zavedati, da gluhi razumejo pogovor enkrat bolj, drugič manj. Vzroki za drugačno razumevanje govora so različni in so odvisni od tega, kako razločno govori sogovornik, kakšno je okolje (glasno ali manj glasno, npr. v lokalu, na cesti, z več sogovorniki ipd.) in od počutja gluhega. Utrujen in nekoncentriran gluhi ima pri razumevanju več težav in komunikacija s sliščečimi je zanj napor.

Branje z ustnic

Gluhi lahko z ustnic razberejo največ 30 do 60 % – to pomeni v povprečju 30 do 40 % povedanega, vse ostalo ugibajo kot pri sestavljanju. Vsi gluhi niso enako usposobljeni za branje z ustnic – nekateri na primer sploh ne znajo brati z ustnic –, prav tako imajo težave pri razločevanju podobnih glasov. Izgovarjava nekaterih glasov ali sklopov črk (b, m, p), (f, v), (g, k, h), (s, c, š), (d, n, t) je zelo podobna, zato gluhi sami in po spominu sestavijo takšne glasove v smiselno sporočilo, ki ga lahko razumejo. *Pomagati*, *pomahati* in *pomakati* so npr. trije različni pojmi, ki pa so ob branju z ustnic videti zelo podobno in lahko vodijo do napačnega razumevanja.

Branje z ustnic je lahko uspešno ob optimalnih pogojih, t. p., da je govorec primerno osvetljen, da govori s primerno hitrostjo, da dovolj razločno odpira usta, da pravilno izgovarja besede in da so te bolj enostavne in preproste. Ne glede na to pa je branje z ustnic precej utrujajoče. Zahteva maksimalno koncentracijo in intelektualno delo – povezovanje pojmov in besed, pri čemer je treba nadomestiti manjkajoče črke in pojme. Branje z ustnic lahko olajšata uporaba kretenj in dvoročna ali enoročna abeceda. Razumevanje otežijo govorčevi brki ali pomanjkanje zob (brezzobe ljudi je težko razumeti).

Pogovarjajmo se z gluhim, ne s tolmačem!

V komunikaciji z gluhim si lahko pomagamo s tolmačem. Ta gluhim osebam tolmači govorni jezik v znakovnega, slišočim osebam pa znakovni jezik v govornega. Pomembno je, da se v pogovoru z gluhi mi osebami pogovarjamo z njimi in ne s tolmačem – proti gluhi osebi smo obrnjeni tudi takrat, ko je pri pogovoru prisoten tolmač in ves čas vzdržujemo očesni stik (tudi če nas gluhi ne gleda)!

V svetu obstajajo tudi gluhi tolmači za znakovni jezik. Pojavljajo se v vseh okoljih, včasih kot glavni tolmači ali v sodelovanju s slišočim tolmačem. Prevajajo iz mednarodnega znakovnega jezika v slovenski ali nacionalni znakovni jezik in obratno. Gluhi tolmači so enako usposobljeni kot slišoči tolmači in obvladajo več jezikov (npr. slovenski znakovni jezik, slovenski jezik, prilagojen izvirni ali lokalni znakovni jezik in druge oblike komunikacije). Potreba po gluhih tolmačih narašča.

Tolmači znakovnega jezika so pomemben medij za komunikacijo med gluhi mi in slišočimi, saj gluhim omogočajo, da se aktivno vključujejo v družbo.

Pravila sporazumevanja z gluhi

Da bi bilo sporazumevanje z gluhi kar najbolj optimalno, je priporočljivo upoštevati nekatera pravila. Pomemben je že prvi stik – do gluhega pristopimo spoštljivo in prijazno. Najbolje, da ga nežno potrepeljamo po rami, nato pa se postavimo tako, da ima gluhi izvor svetlobe za hrbtom, saj ga tako manj moti, slišeči pa smo obrnjeni proti svetlobi. Gluha oseba naj nas gleda v obraz. Govorimo samo takrat, ko nas gleda in smo pozorni na očesni stik, čeprav nas bo gluhi gledal v usta, ker bo skušal brati z ustnic. Ves čas smo osredotočeni na pogovor. Naše obnašanje je pomembno, gluhi naj bo v komunikaciji enakovreden partner, zato ne zaključujemo stavkov, ki so jih gluhi začeli govoriti, ampak bodimo potrpežljivi. Gluhemu olajšamo razumevanje, če ne govorimo s polnimi usti, če si ne zakrivamo obraza oz. ust in če govorimo z enakomerno hitrostjo in nekoliko počasneje kot običajno. Kričanje ne olajša komunikacije, veliko bolj pomembna je razločna artikulacija – torej kako oblikujemo ustnice, a pri tem ne pretiravamo.

Pri komunikaciji z gluhi ne uporabljamo zgolj ustnic, temveč tudi govorico telesa. Poudarjamo obrazno mimiko ter govorico telesa in rok, kar naj se ujema s tem, kar govorimo. Priporočljivo je, da preverimo razumevanje – česar gluhi ne razume, ponovimo z drugače oblikovanimi in preprostimi stavki, po potrebi tudi kaj napišemo ali narišemo. Velja tudi obratno: če ne razumemo, kaj nam govori gluha oseba, jo prosimo, da to ponovi, napiše ali nariše. Uporabljamo kratke in enostavne stavčne strukture, govorimo konkretno in brez okraskov in ne preskakujemo z ene teme na drugo. Izogibamo se tujkam.

Kadar je v pogovor vključenih več oseb, pazimo, da govori samo ena oseba naenkrat. Več govorcev lahko gluhega zmede, vsekakor pa mu oteži razumevanje. Priporočljivo je, da gluhemu na kratko povzamemo temo pogovora (o čem smo se pogovarjali oz. o čem se bomo pogovarjali), zato da lažje sledi in da se lahko tudi vključi. Ne odpravimo jih s stavkom, da ni bilo nič pomembnega – to daje

gluhim občutek zapostavljenosti in nepomembnosti. Ta pristop imenujemo tudi audizem (odločamo namesto gluhih, jih ignoriramo, ne vključimo). Mnoge zavrtnitve in negativna verbalna komunikacija postopoma vodijo do zmanjšane samozavesti, izogibanja stikov s slišječimi in osame. Previdni bodimo, ko se šalimo, kajti kultura humorja pri slišječih je drugačna od kulture humorja pri gluhih – ob prevodu se poanta humorja pogosto izgubi.

Obrazna mimika

Gluhi ne razumejo šal, ki vsebujejo zapletene stavke in prenese ne pomene, zato so veliko bolj kot slišječih osredotočeni na obrazno mimiko in telesno gibanje (govorico). Pri tem ne smemo pretiravati in se pačiti, ker bi gluhi to lahko razumeli kot norčevanje. Potrudimo se in govorimo tako, da bomo gluhemu kar najbolj olajšali razumevanje. Da bi gluhi lahko spremljali tudi obrazno mimiko s telesno govorico (ali gibanjem), je pri večjih skupinah priporočljivo, da naredimo krog. Tako ima vsak udeleženec pogovora možnost, da vidi drugega v celoti, predvsem pa obraz in njegovo mimiko.

Vključevanje gluhih v pogovor slišječih

Kadar je v skupini slišječih gluha oseba, je nikakor ne skušajmo odpraviti z besedami kot na primer: »Saj ni nič pomembnega ali zabavnega!«, »To ni zate!« ipd. Gluhemu razložimo, o čem se pogovarjamo, v enostavnih stavkih povzemimo temo pogovora in jih čim bolj skušajmo vključiti v pogovor. Ne manipulirajmo z informacijami. Nekateri gluhi lahko našo ignoranco razumejo napačno – predstavljajo si, da jih slišječih opravljajo in se iz njih norčujejo. Da bi se temu izognili, bodimo pozorni na reakcije gluhih med pogovorom; če se nam zdi, da česa ne razumejo, besede ponovimo. Gluhi se bodo v pogovoru počutili suverene, če nam bodo zaupali, da jim povemo vse informacije – to jim v komunikaciji daje občutek varnosti.

Vključevanje slišočih v pogovor gluhih

Tudi slišoči se lahko počutijo negotove in nerazumljene, kadar so del pogovora gluhih. Dobro je, da poznamo vsaj nekaj osnovnih kretenj znakovnega jezika. Konec koncev pa si lahko pomagamo tudi z naravnimi kretnjami – poglobitno je, da smo pripravljeni na komunikacijo. Tudi gluhi imajo pri vključevanju slišočih težave, saj ne vedo, kako slišoči sprejemajo gluhoto. Nekateri zamrznejo ali pa se umaknejo. Kadar slišoči ne pove odkrito, da je prestrašen, gluhi ne more razumeti situacije in lahko meni, da je nekaj narobe. Posledično pride do izgube samozavesti in komunikacija je otežena. Zagotovo pa bo vsak gluhi hvaležen, če zazna pripravljenost slišočega, da mu pomaga v komunikaciji. S pozitivnim pristopom lahko vzpostavimo sprva še tako nemogočo komunikacijo.

Prednosti gluhih

Da, čeprav se sliši precej nenavadno, je biti gluhi lahko tudi prednost. Kadar gluhi česa ne želijo videti ali »slišati«, preprosto zaprejo oči in ... težav več ni. Ko bi med slišočimi bilo to tako preprosto! Je pa res, da imajo gluhi bolj miren spanec, saj jih nikoli ne moti partnerjevo smrčanje, ki zna v svetu slišočih biti zelo moteče. Ste se kdaj pogovarjali z nekom, ki se vozi v drugem avtobusu? Znakovni jezik gluhim omogoča, da se lahko med seboj sporazumevajo tudi takrat, ko to z glasovnimi sredstvi ne bi bilo mogoče.

Gluhi ne pokažejo, da so gluhi. Zakaj?

Takšnemu načinu obnašanja botrujejo predvsem negativne (osebne) izkušnje v svetu slišočih. Te se kažejo v obliki negativnega odziva slišočih in njihove pretirane ali neprijetne pozornosti. Gluhi se ne izpostavljajo v vsaki situaciji, če za to ni potrebe. Izkazalo se je, da je anonimnost boljša od prepoznavnosti. Če se na primer nekdo nasmehne, se nasmehne tudi gluhi; gre za reakcijo, ki onemogoča izstopanje. Seveda takšna drža prinaša s seboj druge težave, kot je na primer nerazumevanje ali napačno razumevanje situacije. Zdi se, da gluhe tak način predstavljanja v družbi slišočih spremlja vse njihovo življenje. Tak odziv je naraven, je samoobramba in je priučen že v zgodnjem otroštvu.

Kako lahko slišoč pomagajo gluhim?

Prva in najbolj učinkovita stvar je, da se slišoč naučijo vsaj osnov znakovnega jezika. Naj se sliši še tako nenavadno, toda – prisluhnimo gluhim! Poskusimo komunicirati (tudi) v njihovem jeziku. Tako ne bo nesporazumov, žalosti, nerazumljenosti ipd. Spoznajmo njihovo kulturo, ki nam bo pomagala pri razumevanju njihovega obnašanja in ravnanja – in vsem nam bo laže. Prav tako pomembno je druženje – ker se gluhi zaradi občutka drugačnosti lahko odmikajo od ostalih slišočih, bodimo pozorni nanje in jih vključimo v družbo. Presenečeni boste, koliko novega in koliko lepega boste doživeli!

Začetki šolanja

Ko grejo otroci prvič v šolo, je to zanje velika sprememba. To velja za vse otroke: slišče in gluhe. Za slednje pa je ta sprememba še večja – lahko vodi v stisko, saj gluhi otroci pogosto ne razumejo, zakaj so prišli v šolo ali dom. Bojijo se, da so jih starši zavrgli, čeprav je tudi zanje otrokov odhod v šolo nova situacija, ki se je pogosto ustrašijo in se od nje odmaknejo. Otroci mnogokrat ne razumejo pomena šolanja, poleg tega lahko v novem šolskem okolju naletijo na nerazumevanje in odklonilen odnos. Toda vse to so težave, ki jih lahko zelo omilimo. Predvsem je za gluhega otroka pomembno, da ga okolje sprejme v vsej njegovi kompleksnosti, pglavitno vlogo v premagovanju strahu pa gre pripisati učitelju kot veznemu členu med gluhim otrokom in ostalimi otroci v razredu.

Za gluhe je najbolje, da se šolajo z vrstniki, kjer drug drugega spodbujajo in se socialno opismenjujejo.

Kako lahko učitelji gluhim pomagajo, da bodo pri učenju uspešni?

Za uspešnost gluhega otroka v šoli je v veliki meri odgovoren učitelj. Učitelji gluhih morajo v prvi vrsti sprejeti kulturo in značilnosti gluhih. Nekateri učitelji so rojeni za pedagoški poklic, imajo interes, da otroke naučijo in da jih kolikor je to mogoče, pripravijo za nadaljnje življenje. Toda samo učitelj, ki je srčen in razume drugačnost in stisko gluhega v novem okolju, lahko pripomore k uspešnosti takega učenca. Pri tem mora imeti veliko mero potrpežljivosti, kajti gluhi otroci potrebujejo nekoliko več časa, da se odprejo drugim sliščim. Ko si bo učitelj pridobil zaupanje gluhega otroka, ga bo veliko lažje motiviral. Spodbuda, razumevanje in želja, da otroku pomagamo do uspeha, da mu damo vedeti, da nam je mar zanj in da bo njegov trud poplačan, so garancija za lep odnos in uspeh v šoli.

Posebnosti pri poučevanju gluhih

Vsekakor je na prvem mestu razumevanje kulture gluhih. Surdopedagogi, specialni pedagogi, učitelji in svetovalni delavci, ki delajo z gluhih, bi se morali nenehno izobraževati na specialnih konferencah, predavanjih, srečanjih, ...

Poznati bi morali kulturo gluhih, obvladati znakovni jezik (nekateri vsaj deloma), a težave nastanejo, ker nekateri učitelji, ki nimajo tovrstne izobrazbe, ne morejo in ne znajo svojih ustaljenih učnih metod prilagajati gluhih. Zato je izredno pomembno, da znajo uskladiti običajne metode poučevanja s posebnimi, ki jih potrebujejo gluhi učenci. Gluhi potrebujejo enostavnejšo razlago – še vedno celotno, vendar z enostavnejšimi stavki. Če to ne gre, je ob sliščem učitelju nujna prisotnost tolmača, učitelj pa si lahko pomaga tudi z mobilno aplikacijo Znakovnik ali s Slovarjem slovenskega znakovnega jezika.

Dober učitelj bo zaznal drugačno sprejemanje razlage pri gluhem učencu. Ne glede na zahtevnost programa, bi program moral znati prilagoditi zmožnostim in potrebam gluhega otroka. Otrokove neodzivnosti ne bi smel vnaprej opredeliti kot ignoranco in lenobo, temveč bi ju moral razumeti kot alarm, da je razlaga prezahtevna in premalo prilagojena, ali da gluhi enostavno potrebuje več časa za usvajanje snovi. Pomagal mu bo z dodatnimi materiali, razbil snov na manjše in bolj obvladljive enote, razlago ponovil, že vnaprej pripravil izpiske, nove besede zapisal na tablo in jih slikovno podkrepil, učence postavil v krog, da bo tudi gluhi otrok lažje sledil – možnosti je ogromno, zagotovo je med njimi tudi taka, ki bo na individualen način omogočila gluhemu, da bo snov razumel in usvojil nova znanja. Pomembno je preverjanje – gluhi se lahko tudi sprenevedajo, da so snov razumeli samo zato, da ne bi izstopali od ostalih. Učitelj mora biti pozoren in ugotoviti, ali gluhi snov res razumejo ali ne. Da bi učitelj tudi gluhemu učencu zagotovil maksimalno sprejemanje znanja, lahko poleg že naštetih možnosti pomoči izvaja dodatne ure oz. dopolnilni pouk zlasti za tiste gluhe učence, ki jim starši doma ne morejo pomagati.

Najboljši učitelj za gluhega učenca

To je bil učitelj v 4. razredu. To je bilo obdobje, ko sem začela dobivati slabe ocene in me je učitelj vprašal, zakaj [...], pripravljen mi je bil pomagati, razložiti besede in od takrat naprej sem imela veselje do učenja. Sproti je razlagal besede, če jih nisem razumela. Izkazalo se je, da je to dobro – ta razlaga je koristila tudi drugim otrokom. Večkrat mi je razlagal besede tudi pred poukom in po njem, vzel si je čas zame.

Pomembno je, da si učitelji vzamejo čas [...], to lahko dajo učitelji gluhemu otroku. Imela sem krasne surdopedagoge, učitelji morajo imeti čut.

Takih odzivov gluhih je veliko. Pri vseh pa izstopa spoznanje, da je najboljši učitelj *tisti, ki si za gluhega vzame čas in ki mu je mar*. Kakršnokoli pomoč bodo gluhi učenci sprejeli z odprtimi rokami.

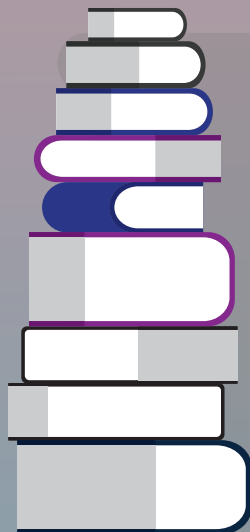
Samo z branjem si lahko uspešen

Pismenost in branje sta med gluhih velik problem, predvsem zato, ker sta slovenski jezik in slovenski znakovni jezik dva povsem različna sistema. Raven jezika gluhih zaostaja za ravni jezikov slišnih, to pa predvsem zato, ker so mnogi gluhi zamudili zgodnja otroška leta, ki so pomembna za gradnjo jezika, in ker vsi starši z njimi ne berejo in jim ne razlagajo pomena besed. Raziskave kažejo, da otroci gluhih staršev večinoma hitreje usvojijo jezik kot gluhi otroci slišnih staršev. Za bralno kulturo gluhih je poleg šolskega okolja zelo pomembno spodbudno domače okolje. Branje knjig zahteva dobro poznavanje jezika. Za gluhe, ki živijo v slovenskem okolju, je to poznavanje slovenščine. Ta ni njihov materni jezik, kot bi zmotno mislili nekateri slišni.

Materni jezik gluhih je znakovni jezik.

Zato je za uspešno učenje nujno, da gluhi čim bolje poznajo jezik skupnosti, tj. uradni jezik države, v kateri živijo. Slovenščina je zanje drugi jezik, ki ga lahko uporabljajo tako v pisni komunikaciji kot v govoru. Veliko gluhih ravno v tem procesu omaga, saj se morajo skorajda že od malega spopadati z dvema jezikoma, če želijo enakovredno vstopati v svet slišnih. Zopet igra tukaj pomembno vlogo učitelj, ki mora spodbujati razvoj jezika, a ne le jezika kot takega, temveč zlasti njegovo praktično rabo. Jezik mora graditi postopoma; vzporedno z znakovnim jezikom mora gluhe učence spodbujati pri učenju jezika skupnosti in jih navduševati za branje. To je težka naloga tako za učitelja kot za gluhega učenca – slednji mora za razumevanje besedila vložiti veliko več truda kot slišni. A vse je mogoče! Vse je izvedljivo! Zadostna volja in vztrajnost zagotovo vodita do uspeha – do užitka ob branju in zadovoljstva, da smo uspeli.

Živela sem v družini zelo izobraženih ljudi. Vsi so veliko brali in zdeli so se mi zelo pametni. Ker sem tudi sama želela biti pametna, sem posegala po knjigah in jih brala [...], pravzaprav sem leta in leta le gledala v knjigo in se trudila prebiti skozi besedilo. Na začetku nisem razumela ničesar, nato sem razumela posamezne besede, a vsebina mi je še vedno bila tuja. Potem pa sem nekega dne naenkrat razumela, kaj berem – bila sem presrečna!

Naloga učitelja

Vsem gluhim ni dano, da bi osnovne življenjske nauke ter vzgojo dobili od staršev. Lahko se zgodi, da starši gluhe otroke še bolj zapirajo v osebni krog in jih omejujejo v spoznavanju sveta in okolice. Še vedno obstajajo nekateri starši, ki gluhe otroke omejujejo v komunikaciji z ostalim svetom in jim posledično jemljejo podporo in samozaupanje. Zato je toliko bolj pomembno, da to vlogo prevzamejo ustrezno usposobljeni in empatični učitelji, ki morajo gluhe po svojih najboljših močeh pripraviti na drugačen svet slišočih. Predvsem jih morajo bolje izuriti na področju pisanja in branja in jih poučiti o kulturi slišočih. Le poznavanje kulture drug drugega, torej slišočih kulture gluhih in gluhih kulture slišočih, lahko privede do uspešnega in človeškega sobivanja. Učitelj naj na primer gluhega opozori, da slišočega moti loputanje z vrati, da je neprimerno, če med pogovorom dveh slišočih povzročajo hrup, in da je navada, da gredo najprej iz dvigala ven in šele nato noter, da k osebi pristopamo previdno, ... Mnogi gluhi ravnaajo tako, ker jim nihče ni povedal, kaj takšno ravnanje pomeni v svetu slišočih. Odraslim gluhim to razložimo na vljuden način, otroke pa vzgajamo tako, da jih učimo na podlagi posameznih situacij.

Dolga leta sem živel v zmoti, da sem »hrupen«, dokler mi slišočci niso povedali, da se me sploh ne sliši in da je normalno uporabljati stranišče, potegniti vodo, zapirati in odpirati vrata, premikati stole itd. Slišočci so »imuni« na določene zvoke. Kateri so ti zvoki, pa gluhi ne vemo.

Gluhi se ne bi smeli preveč obremenjevati s tem, kaj si slišočci o njih mislijo.

Gluhi in izbira poklica

Nekateri poklici so za gluhe nedosegljivi, nekaterih ne morejo opravljati. Ta kliše je vedno bolj vprašljiv in je posledica napačnega prepričanja, da so gluhi manj sposobni od slišočih. Tudi vsi slišočci ne morejo opravljati vseh poklicev, mar ne?

Do nedavnega je za gluhe obstajalo zelo omejeno število poklicev, omejitev vpisa v nadaljnjo šolo je bila zelo stroga in le nadpovprečni so lahko opravili standardno maturo. Poklici, ki so jih imeli gluhi na izbiro, so bili s področja šiviljstva, mizarstva, kovinarstva in grafike. Za marsikaterega gluhega je to predstavljalo veliko omejitev, saj so vedeli, da so sposobni veliko več. Tudi na tem mestu je potrebna ozaveščenost – poklicev in možnosti za gluhe je namreč veliko več, kot jih ponuja formalni izobraževalni sistem. Izobrazba, socialni stiki in društva lahko veliko pripomorejo pri izbiri nadaljnje šole, fakultete ali poklica. Pomemben je cilj, ki je lahko tudi zelo daleč, a zavest, da je mogoč in dosegljiv, je bistvena motivacija za vsakega.

Gluhi in notranji glas

Nekateri gluhi imajo poseben notranji glas. Ta se kaže kot neke vrste intuicija, ki se je ne da natančno opredeliti. Včasih je notranji glas tako močan, da je lahko moteč – je kot razmišljanje, kot misli, ki so stalno v glavi in jih ne moremo odklopiti, čeprav bi si to želeli. Gluhi, ki imajo notranji glas in ki tako komunicirajo sami s seboj, lahko razmišljajo tako v besedah kot tudi v znakovnem jeziku. Podobe si ustvarjajo, medtem ko berejo in medtem ko razmišljajo. Mnogi gluhi nimajo notranjega glasu, vendar vidijo slike, podobno kot da gre za akcijski film (če gluhega nekaj preganja, če mora na primer nekaj narediti, a ne ve, ali mu bo uspelo, se mu v glavi to dogaja kot akcijski film).

Zanimivo je, da lahko nekateri gluhi med razmišljanjem regulirajo znakovni in besedni jezik: kadar gre za vsebino na višji ravni, razmišljajo v besedah, kadar gre za enostavnejše vsebine in nižji jezikovno raven, razmišljajo v kretnjah, torej v znakovnem jeziku.

Gluhi in sanje

Kako sanjajo gluhi? Njihove sanje so podobne sanjam slišočih: so lepe, prijetne, adrenalinske, lahko pa so žalostne, moraste in celo strašljive. Toda gluhi lahko sanjajo tudi v znakovnem jeziku, kjer ni glasu in vidijo samo slike. Kadar so v sanjah v družbi gluhih, lahko uporabljajo znakovni jezik, če so v družbi slišočih, govorijo. Toda to ni pravilo, sanjajo na različne načine, vsak po svoje: samo v podobah, v podobah s kretnjami, v znakovnem jeziku, glasno, ... predvsem pa sanjajo zelo čustveno, v slikah in v filmu; nekateri se tudi v sanjah zavedajo svoje gluhotе.

Skrb za prihodnost

Zdi se, da imajo tako slišечи kot gluhi dokaj podobne poglede na prihodnost. Načeloma si želimo srečo v življenju (karkoli to vsake-mu od nas pomeni) in sprejetje v družbi. Na podlagi intervjujev z gluhihimi so se izkristalizirali trije pogledi na prihodnost:

a) Velika skrb

Mnoge gluhe skrbi, kaj bo v prihodnje, kajti okolje ni vedno naklonjeno gluhim. Če bodo bolni in sami, bodo imeli več težav, zato je skrb gluhih glede prihodnosti toliko bolj na mestu: ali bo zdravnik razumel vprašanja in težave gluhega, ali bo dovolj potrpežljiv in se bo v celoti posvetil nekoliko drugačnemu bolniku, ali bo za gluhega vedno na voljo tolmač ipd.? Poleg skrbi zase obstaja tudi skrb za potomce: kaj bo z (gluhimi) otroki, ko nas ne bo, kdo bo skrbel zanje, kdo jih bo potolažil, ko se bodo vrstniki norčevali iz njih?

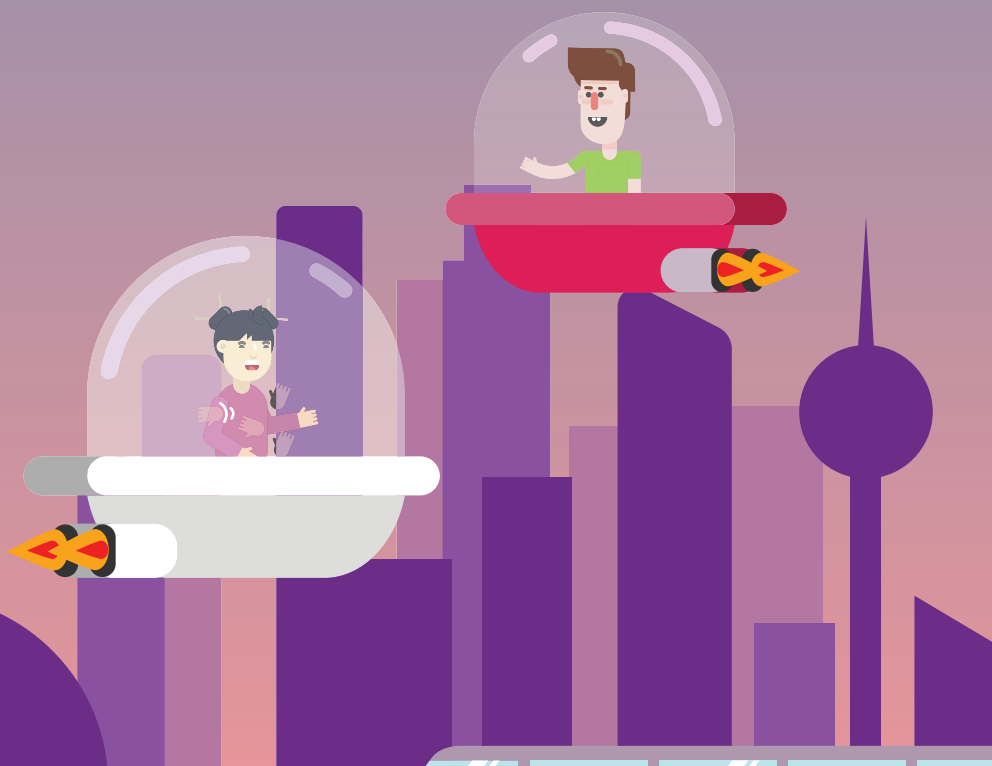
Rešitev, da odženemo take skrbi, je morda lahko enostavna. Otroke vzgajamo tako, da bodo imeli dovolj moči in ponosa, da bodo z njima uspešno funkcionirali v svetu slišočih. Znanje znakovnega jezika zagotovo pripomore k lastni samopodobi, da pa bi znakovni jezik bil odločilen most med svetom gluhih in slišočih, je zlasti slišče potrebno ozavestiti o njegovi povezovalni moči. Zamislite si, da bi znakovni jezik bil eden od izbirnih predmetov v šoli – sprva kot zanimivost, ki pa bi močno obogatila povezanost med obema kulturama! Takšno dejanje bi zmanjšalo skeptične poglede gluhih na njihovo prihodnost – in to je velik korak. Prav tako pomembna pa je povezanost gluhih, kajti skupaj (kot skupnost, kot organizacija) so gluhi lahko bolj prodorni in močnejši, ko gre za njihove pravice. Rešitev za boljšo prihodnost gluhih pa je nenazadnje v dovoljšni in ustrezni splošni izobrazbi – taki, kot so je deležni ostali slišči.

b) Pozitivno pričakovanje in veselje

Drug pogled na prihodnost, ki je pozitiven in poln pričakovanj, temelji na spoznanju, da gre razvoj znanosti in tehnologije naprej. To pomeni, da bodo gluhim v prihodnosti na voljo vedno boljše tehnologije, ki jim bodo olajšale stik s slišočimi in obratno. Tako bodo na primer na pametnih telefonih na voljo aplikacije, ki bodo omogočale prevajanje, umetni tolmači, roboti prevajalci ipd. Gluhi bodo lahko del vseh projektov, za katere so zdaj morda še prikrajšani; njihova poklicna pot ne bo omejena na nekaj dejavnosti, temveč bo posegla v področja, ki so zanje za zdaj še nedosegljiva. Prihodnost bo zmanjšala razlike med gluhimi in slišočimi in zlasti gluhim omogočila večjo vpetost v svet slišočih.

c) Prepričanje, da je tako, kot je, v redu

Nekateri gluhi so zadovoljni s stanjem, kot je. Morda je to najslabši pogled na prihodnost, saj ne zahteva lastne aktivnosti za boljše in kvalitetnejše življenje. Do takšne drže pogosto prihaja zato, ker so se gluhi v šolskem sistemu in na podlagi odzivov okolja naučili, da morajo omejevati svoje sanje in želje. Gluhim pogosto dopovedujemo, da česa ne smejo oz. ne zmorejo – to so prepričanja, ki se globoko vsidrajo vanje in se jih zlepa ne da odpraviti. Toda če se prepustimo toku, da nas nosi neznano kam, zamujamo priložnosti ne samo zase, temveč posledično tudi za naše otroke. Zato je dobro, če prevzamemo odgovornost za prihodnost in ne zapademo v malodušje. Motivirano in aktivno življenje bo zagotovo pripomoglo k lepši prihodnosti vseh.

Pesem gluhega otroka

Izvedeli so, da sem gluha –
bil takrat sem deček, star tri leta –
od tega je minilo petnajst let,
a nikdar nisem videl kretati mame in očeta.
Ko vsak dan sem v bližini doma
in skušam z glasom priti do ljudi,
se zanje zdi to enostavno.
A zame? Zame ni!

Poskušam razumeti staršev govorico,
od napora včasih sem na dnu,
saj starši moje niso usvojili.
Ne vem, zakaj – iz apatije ali iz strahu?
Nikoli ni bilo mi mar za zvoke,
ki z radia prihajali so dan na dan.
Veliko bolj boleče danes je spoznanje,
da starše kretati bilo je sram.

Stephen J. Bellitz
(prevedla Mateja Gaber)

Veronika Gaber Korbar je zaključila študij na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Po diplomi se je zaposlila na Zavodu za gluhe in naglušne, kjer je že več kot dvajset let zaposlena kot vzgojiteljica. Je ena izmed ustanoviteljic in predsednica Društva ustvarjalcev Taka Tuka. Prireja mednarodne konference s področja gledališke pedagogike in skuša navdušiti učitelje, da pri svojem delu v čim večji meri uporabljajo kreativne metode poučevanja. V prostem času izdeluje skodelice iz porcelana.

Dr. Mateja Gaber je lektorica za nemški jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo ter na Oddelku za umetnostno zgodovino poučuje strokovni jezik. Medtem ko se je v svojem doktorskem delu ukvarjala s srednjeveškim minezengerjem Walterjem von der Vogelweidejem, pa se v zadnjem času ukvarja s sodobno umetnostjo in gledališčem. Študentski svet Filozofske fakultete ji je že dvakrat podelil nagrado za nadpovprečno pedagoško delo.

taka
tukaj

www.takatuka.net